

Õiguskantsler

Mihkel Kivisalu
Advokaadibüroo Sirel & Partnerid
menetlus@sirel.com

Teie 09.06.2020 nr

Meie 03.07.2020 nr 6-1/201062/2003889

BE-kategooria juhtimisõiguse taotlemine

Austatud Mihkel Kivisalu

Avaldasite kahtlust, kas mootorsõidukijuhi eksamineerimise kord on kooskõlas hea halduse põhimõttega. Peate probleemiks seda, et praegu BE-kategooria juhtimisõiguse taotlemisel nõutav teooriaeksam langeb sisuliselt kokku B-kategooria juhtimisõiguse saamiseks tehtava teooriaeksamiga. Teie hinnangul peaks iga täiendava sõidukikategooria juhtimisõiguse taotlemisel tehtav teooriaeksam sisaldama vaid spetsiifilisi, kindlat sõidukikategooriat puudutavaid küsimusi.

Mootorsõidukijuhi kvalifikatsiooni omandamiseks tuleb muu hulgas teha nii liiklusteooria- kui ka sõidueksam ([liiklusseaduse](#) § 100 lg 3). Mootorsõidukijuhi eksamineerimist reguleerib omakorda liiklusseaduse alusel kehtestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri 21.06.2011 määrus „[Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele](#)“ (edaspidi määrus). Määruse [lisa 2](#) on sätestatud teooriaeksami küsimuste temaatika. Sellest selgub, et BE-kategooria juhtimisõiguse taotlemise teooriaeksamil tuleb vastata liikluse üldteooria küsimustele (näiteks liikluseeskirjade, ohutu pikivahe hoidmise, manööverdamise kohta).

Liiklusteooria eksami läbimise nõude kehtestab [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/126/EÜ](#) (edaspidi direktiiv), mis on kohustuslik kõigile liikmesriikidele ning mis on Eesti õiguskorda üle võetud liiklusseadusega. Liiklusohutust silmas pidades sätestab direktiiv, et juhiluba väljastatakse üksnes neile, kes on sooritanud sõidueksami ja teooriaeksami (v.a üleminekul madalama kategooria mootorratta juhtimiselt kõrgema kategooria mootorratta juhtimisele) ning kelle tervislik seisund vastab kehtestatud nõuetele (direktiivi art 7 lg 1 punktid a ja c). Peab olema tagatud, et juhiloa taotlejal oleks veoki juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused ja käitumine, mistõttu tuleb taotlejal teha teooriaeksam ning seejärel sõidueksam (direktiivi II lisa). Niisiis on teooriaeksami tegemine kohustuslik ega sõltu sellest, mis liiki mootorsõiduki juhtimise õigust inimene taotleb.

Direktiivis on täpselt ette nähtud, mida peab sisaldama teooriaeksam kõikide sõidukikategooriate juhtimisõiguse taotlemisel ning milliste kategooriate eksam peab sisaldama ka erisätteid ehk kindlat kategooriat puudutavaid teemasid. BE-kategooria teooriaeksam peab sisaldama vaid kategooriaüleseid, liikluse üldteooriat hõlmavaid küsimusi näiteks liikluseeskirjade, teiste liiklejatega arvestamise, sõiduki turvavarustuse ja vajalike ettevaatusabinõude kohta (direktiivi II lisa punkt 2).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Direktiiv sätestab veel, et juhiloa taotleja, kes on sooritanud mõne teise kategooria teooriaeksami, võidakse vabastada neile eksamiküsimustele vastamisest, mis olid ka eelnevalt tehtud eksamil (direktiivi II lisa punkt 1). Niisiis on direktiivis sätestatud mitte kohustus, vaid võimalus otsustada, kas vabastada inimene uue teooriaeksami sooritamisel mõnele kategooriaülesele küsimusele vastamisest või mitte.

Sellest erisusest hoolimata tuleb liiklusteooria eksam ikkagi sooritada. Eestis on praegu otsustatud BE-kategooria juhtimisõiguse taotlejate eksamineerimisel erandeid mitte teha ning kontrollida taotlejate teadmisi kõigil kategooriaülestel teemadel, mida direktiiv ette näeb. Otsust saab põhjendada sellega, et liiklusseadust muudetakse sageli ning liiklusreegleid uuendatakse pidevalt. Seega on mõistlik, et iga uue kategooria juhtimisõiguse taotleja kinnitaks eksamil oma teadlikkust uuenenud liiklusreeglitest (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 26.06.2020 vastuskiri Õiguskantsleri Kantseleile). Tegemist on õiguspoliitilise otsusega. Hinnang, et regulatsioon võiks olla teistsugune, ei muuda kehtivat korda õigusvastaseks.

Niisiis tulenevad teooriaeksami kohustuslikkuse ja selle sisu kohta kehtestatud nõuded direktiivist. Õiguskantsler ei saa hinnata direktiivi nõuete vastavust põhiseadusele, sest Euroopa Liidu direktiivide õiguspärasuse kontrollimine ei ole õiguskantsleri pädevuses.

Kui leiate, et reegleid mootorsõidukijuhi eksamineerimise kohta tuleks muuta, siis saate soovi korral esitada oma ettepanekud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile [märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduses](#) sätestatud korras.

Loodan, et neist selgitustest on Teile abi.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise